

CURS 2005-06

CODI 28505 FONTS CLÀSSIQUES PER A L'ESTUDI D'HISPÀNIA
Prof. Adela Barreda

CONTINGUTS

Hom portarà a terme l'anàlisi i comentari d'una selecció de fragments d'autors antics al voltant de la presència fenícia, grega i romana a la Península Ibèrica. Els aspectes teòrics es tractaran fonamentalment a partir de les fonts examinades. Els textos es treballaran sempre en edicions bilingües.

OBJECTIUS

L'alumne, en acabar l'assignatura, haurà de ser capaç de:

1. Situar en un mapa mut de la Mediterrània l'àrea ocupada per les diferents civilitzacions estudiades en les diferents fases de la història de la Península Ibèrica, així com els seus assentaments i fundacions més importants.
2. Raonar les causes de la presència grega i romana a la Península Ibèrica.
3. Exposar les conseqüències de la presència grega i romana a la Península Ibèrica i del procés d'assimilació cultural i lingüística.
4. Destriar els components llegendaris i històries de les informacions transmeses per les tradicions literàries, així com saber justificar-ne la simbiosi.
5. Saber relacionar les informacions de les fonts literàries i les arqueològiques.
6. Situar en el temps els principals autors antics (Estrabó, Tit Livi, Apia, etc.) que ens serveixen de fonts per a l'estudi de la història de la Península Ibèrica i conèixer-ne les obres principals.

Aquestes capacitats específiques tenen per finalitat aconseguir que l'alumne sigui capaç de realitzar un comentari complet i reflexiu d'un text d'un autor antic sobre la història d'Hispania.

- Redactar un trabajo personal que amplie los textos tratados en clase o se refiera a nuevos textos.

TEMARI

1. COLONITZACIONS (SEGLES VIII-III aC)

1.1 Colonització fenícia. Les tradicions clàssiques referents a l'Extrem Occident. Motius de la colonització fenícia. El cas de *Gadir*. El cas d' *Ebusus*.

1. 2. Colonització grega.

- 1.2.1. *Emporion*. Anàlisi de les dades d' Estrabó, el paper comercial d' *Emporion*, el problema de *la polis* emporitana i les relacions gregues amb les poblacions indígenes.
- 1.2.2. El cas de *Rhoda*.
- 1.2.3. Presència grega a les costes del Llevant i del Sud Peninsular.
 - 1.2.3.1. *Mainake*.
 - 1.2.3.2. *Hemeroskopeion*.
- 1.2.4. El *Periple* d' Aviè: colonització fenícia i grega a l' *Ora Maritima* d' Aviè.

2. CONQUESTA I COLONITZACIÓ ROMANA (SEGLES III-I aC)

2.1. Mare històric. Els tractats Roma-Cartago del 348 al 226 aC. Causes de la Segona Guerra Púnica: el tractat de l' Ebre entre Roma i Cartago del 226 aC i la destrucció de *Saguntum*

2.2. Les ciutats: els primers assentaments romans i romanoindígenes a la Península Ibèrica: conquesta, fundació i assentament.

- 2.2.1. Conquesta.
 - 2.2.1.1. *Saguntum*.
 - 2.2.2.1. *Carthago Nova*.
- 2.2.2. Assentament.
 - 2.2.2.1. *Tarraco*
 - 2.2.2.2. *Emporiae*
 - 2.2.2.3 *Carteia*
- 2.2.3. Fundació.
 - 2.2.3.1. *Italica*.
 - 2.2.3.2. *Gracchurris*.
 - 2.2.3.3. *Corduba*.
 - 2.2.3.4. *Valentia*.
 - 2.2.3.5. *Palma y Pollentia*.

2.3. Aspectes jurídics i socials de la romanització i de l'assentament dels italics.

2.4. Colonitzacions d'època de Cèsar i d'August.

AVALUACIÓ

Hom realitzarà una prova final consistent en el comentari d'un text en edició bilingüe que suposarà un 80% de la nota final. L'assistència i participació tant a classe, com a les sortides de camp previstes, representaran l'altre 20%.

L'assistència a les sortides de camp que s'especifiquen a continuació a l'apartat dedicat a la tutoria integrada són obligatòries per tal d'aprovar l'assignatura.

TUTORIA INTEGRADA

Les activitats de tutoria integrada es concentraran en pràctiques de camp consistents en la visita d'alguna de les ciutats estudiades com a objecte de la colonització antiga.

El programa d'aquestes sortides és el següent:

1. Visita a Empúries (*Emporion*-colònia grega i *Emporiae*-ciutat romana) i Ullastret (*oppidum* ibèric). Duració: un dia.
2. Visita a Tarragona (*Tarraco*-colònia romana, capital de la *Hispania Citerior*): Museu Arqueològic, muralles, circ, fòrum colonial, amfiteatre, necròpolis paleocristiana. Duració: un dia.
3. Visita a Barcelona (*Barcino*-colònia romana): Museu de Història de la Ciutat, muralles, necròpolis de la plaça de la Vila de Madrid, Museu Arqueològic, Gabinet Numismàtic de Catalunya. Duració: dos dies.

BIBLIOGRAFIA

COMPILACIONS DE FONTS CLÀSSIQUES D'HISPÀNIA

Avieno, Testimonia Hispaniae Antiqua, Vol. I, cur. J. Mangas, D. Plácido, Madrid 1994.

Fontes Hispaniae Antiquae (1922--), cur. A. Schulten, P. Bosch Gimpera i L. Pericot.

Fuentes para la historia de España Antigua, cur. C. Martínez López, Fco. Muñoz Muñoz, Granada 1982.

Historia de España, Vol. II: Textos y documentos de historia antigua, media y moderna hasta el s. XVII, cur. M. Tuñón de Lara, Barcelona 1983.

La Península Ibérica en los autores griegos: de Homero a Platón, Testimonia Hispaniae Antiqua, Vol. IIA, cur. J. Mangas, D. Plácido, Madrid 1998.

Les cités de l'Occident romain du Ier siècle avant J.-C. au VIe siècle après J. -C. Documents traduits et commentés, cur. F. Jacques, Paris 1990.

Les Illes a les fonts clàssiques, cur. C. Blanes y Blanes, Palma de Mallorca 1990.

Nueva historia de España en sus textos. Prehistoria y edad antigua, cur. A. Balil, G. Delibes, Santiago de Compostela 1976.

Orígens dels Països Catalans en els clàssics grecs i llatins, cur. P. Villalba i Varneda, Barcelona 1984.

Roman Statutes, cur. M.H. Crawford, London 1996.

Textos de España Antigua. Selección y comentarios, cur. M.A. Rabanal, León 1989.

CATÀLEGS D'EXPOSICIÓ SOBRE LA HISPÀNIA ANTIGA I ELS SEUS COLONITZADORS

Roma a Catalunya, Barcelona 1992, publicado por el Institut Català d'Estudis Mediterranis.

I Greci in Occidente, Venecia, Palazzo Grassi 1996.

Les Ibères, Barcelona 1997.

Hispania romana. Da terra di conquista a provincia dell'Impero. Roma, 22 settembre-23 novembre 1997.

Hispania. El legado de Roma. Zaragoza, septiembre-noviembre 1998. Catálogo de la exposición "En el año de Trajano".

Els grecs a Ibèria. Seguint les passes d'Hèracles, Barcelona 1 juny-15 setembre, Museu d'Arqueologia de Barcelona 2000.

BIBLIOGRAFIA TEMÀTICA

La bibliografía de cada tema es comentará a classe en el moment oportú.